

Bibliotheek

blad

19

De Modernste Bibliotheek

staat in
Delft

Library Concept Center

FIETS
PARKEREN
1e UUR
GRATIS

Lydia Rood voegt gevaar toe aan virtuele wereld
Filiaal Brugse Poort: geestelijke zuurstof voor de buurt
Saskia Hoogendoorn: gebruiker deel van content laten maken

DOK: spannend contrast tussen rauw casco en gelikte inrichting

In Amsterdam staat de *Grootste Bibliotheek* van ons land en zelfs van Europa. Die is daarmee nog niet de *Nationale Voorbeeld Bibliotheek*, want die staat in Hoofddorp. Geen van beide zijn echter de *Beste Bibliotheek*: die is volgens *Vrij Nederland* immers te vinden in Amstelveen. Sinds kort staat in ons land ook de *Modernste Bibliotheek* van Europa en wel in Delft.

In Delft is, saillant detail, het wereldberoemde architectenbureau Mecanoo van Francine Houben gevestigd, dat twee bibliotheken in ons land ontwierp die weliswaar niet tot de grootste behoren en in één geval zeker ook niet tot de beste, maar die door de internationale architectuurkritiek wél tot de mooiste hedendaagse gebouwen ter wereld worden gerekend. Voor het ontwerp van een gemeenschappelijke huisvesting voor de DiscOtake (grappige woordspeling), de Openbare bibliotheek en het Kunstcentrum (DOK) werd de beroemde plaatsgenote echter gepasseerd. Liesbeth van der Pol van Dok Architecten en Aat Vos van Aequo Architecturals werden gekozen voor de transformatie van het zogenoemde Hoogovengebouw (dat onderdak bood aan een supermarkt, kantoren en appartementen) tot een nieuw cultureel centrum aan de zuidelijk rand van de historische binnenstad, tegenover de schouwburg. Zo ontstond daar een enigszins benauwd cultuurplein, met naar verhouding hoge wanden, waaraan ook weer appartementen, horeca en winkels moesten worden gesitueerd. Het voor de bibliotheek te hergebruiken gebouw was al ingebed, en moest dat ook blijven, in de bestaande bebouwing. De uitdaging voor Van der Pol was er toch een opvallend, de aandacht trekkend object van te maken. Zij deed dit

door de bestaande frontgevel, op de constructiekolommen na, weg te breken en er een twee verdiepingen hoge en gevelbrede glazen doos voor te zetten, die er echt uitspringt, mede door de decoratie van hoge, dunne boeken op het glas. Eerste deel van de opdracht dus goed geslaagd.

Bouwkundige ingrepen

In deze doos zijn de ingang en de verticale ontsluiting ondergebracht die toegang bieden tot de bibliotheek, die zich uitstrekt over twee niveaus: een begane grond en een ongeveer eens zo grote verdiepingvloer. Deze twee volumes werden geheel gestript, maar het oorspronkelijke betonnen hoofdconstructieskelet van kolommen, balken en plafond annex verdiepingvloer is (uiteraard) intact gehouden. Er is geen enkele poging gedaan om dit skelet weg te moffelen of af te werken, integendeel zelfs: het is nadrukkelijk gebruikt om diverse leidingen en ventilatiekanalen op te bevestigen en verlichting aan te hangen; de duidelijk zichtbare beschadigingen door het breekwerk werden bewust niet gerepareerd. De blankmetalen ventilatiekanalen werden benut voor de bewegwijzering. De grijze ruwheid, de industriële uitstraling en de bestudeerde nonchalance die hierdoor zijn

ontstaan, contrasteren sterk en spannend met de vaste en losse inrichting die kleurig en gelikt is.

Twee grote bouwkundige ingrepen onderging het gebouw. Allereerst werd in het centrum een brede strook van het dak weggezaagd en vervangen door een glazen dak, zodat een enorme lichtstrook is ontstaan. De verdiepingvloer hieronder werd gedeeltelijk uitgebroken ter creatie van een vide, met daarin een imposante brede trap die de twee niveaus van de bibliotheek in het midden van het gebouw met elkaar verbindt. Vide en trap zorgen voor de broodnodige ruimtelijke werking en voor uitstekende visuele verbindingen. Onder het grote glazen dak is op de eerste verdieping een mooie, veelzijdig te benutten centrale ruimte ontstaan met een zee van daglicht. Ook dit deel van de opdracht is goed geslaagd en zo waren de 4300 m² van het gebouw er klaar voor om als bibliotheek te worden ingedeeld en ingericht.

Felle kleuren en handige boekenrekken

Midden in de glazen entree doos vóór het oorspronkelijke gebouw staan de ruwe betonnen kolommen van de originele gevel op een crèmekleurige glanzende gietvloer, die zich ook verderop in het gebouw over alle vloeren uitstrekt. Aan het eind van de smalle maar lange hal met de inname-automaten is al de eerste felle kleur te zien: voor een oranje achterwand gaat het langs een felgele informatiebalie linksaf de begane grond van de bibliotheek op. Hier is de collectie non-fictie neergezet in een ruimte met een zakelijke sfeer. Het eerste wat hier opvalt zijn de boekenrekken van doorgeverfd matzwart mdf. Ze zijn door Aat Vos en de bibliotheek gezamenlijk ontworpen en hebben tal van slimme en han-

dige details. Zo zijn er planken met gefreesde sleuf, waarop materialen frontaal kunnen worden gepresenteerd zonder weg te glijden, en zijn de onderste planken dieper dan normaal, eveneens voor frontale presentatie. Handig hiervoor zijn ook de diverse soorten in de rekken geïntegreerde bakken, plateaus en prik-borden. Aan de wanden zijn hoge rekken gemonteerd en los op de vloer staan dubbelzijdige lage rekken zodanig opgesteld, dat er kleine ruimtes ontstaan met een intiem karakter en daarin leestafels met daaraan weer comfortabele, fel gekleurde fauteuils. Achterin de begane grond, die goede, lange zichtlijnen heeft, ligt vloerbedekking in zwart-witte tijgerprint, waarop Aat Vos blijkbaar dol is. Kleur wordt daar ingebracht door weer een felgele balie, met daarop publieks-pc's en luister- en kijkplekken bestaande uit bankjes in okerkleur en een plat beeldscherm. Langs het raam zijn mooie studieplekken gemaakt met tafels en kunststof kuipstoelen in signaalrood, met uitzicht op het water langs de Gasthuislaan.

Playstations en parasols

Beklimming van de brede staatsietrap in het centrum van de begane grond brengt de bezoeker in een ruimte onder het glazen dak van de bibliotheek. Dit is de mooiste en meest centrale plek van de bibliotheek, met mooie uitzichten het gebouw in. Hier is een expositieruimte ingericht en een royaal leescafé met weer felgele bar. Aan mooie tafeltjes en op designstoelen kunnen kranten en tijdschriften gelezen worden. Hier is ook een verhoging die als podium voor allerlei activiteiten kan dienstdoen.

Ter linkerzijde van dit centrale terras op de verdieping bevindt zich, een drietal treden verlaagd, de muziek- en filmafdeling. Ook

hier weer de crèmekleurige gietvloer en daarop zwarte rekken en meubels voor de collecties musicalia. Een felgele balie met daarop pc's, futuristische zitmeubels in oranje voor het luisteren en kijken op een ingebouwd beeldscherm en geel/zwarte kuipfauteuils zorgen voor de kleuring van deze ruimte.

Ter rechterzijde van het centrale terras bevinden zich de romanafdeling, de jeugdafdeling en de kunstuitleen. In de romanafdeling is ook weer door middel van hoge, hier roodgeschilderde boekenrekken een ruimte afgescheiden waarin men rustig kan zitten lezen aan een grote tafel. De kunstuitleen is een goed uitgeruste en vooral lichte ruimte geworden.

De jeugd is er ook zeker niet bekaaid afgekomen. Hier is de variatie in kleurtoepassingen het grootst. Zo is er een peuterhoek met een zacht tapijt en met wat speelmateriaal, afgescheiden met behulp van orangerode boekenrekken. De boeken voor kinderen en oudere jeugd zijn hier onder meer geplaatst in een soort groene boekentorens op verrijdbare plateaus. Langs de vide is een werkblad gemonteerd met daarop publieks-pc's en daaraan lage banken. Ook een tweetal playstations ontbreekt niet, net zomin als parasols voor als het onder het glazen dak te heet wordt. De zwarte boekenrekken tegen de wanden zijn niet tot bovenaan

toe volgehangen met planken, zodat de tussenschotten hoog lijken uit te steken, hetgeen een speels effect geeft.

Aanwinst

DOK is beslist een aanwinst voor Delft en voor ons land en misschien zelfs wel voor Europa. De mediatheek is naadloos ingepast in haar moeilijke stedenbouwkundige omgeving en voorwaarden. Toch is het gebouw zeer geprononceerd aanwezig, niet alleen door de glazen doos voor het oude gebouw aan het Cultuurplein, maar ook door de herhaling van dit glazen element met decoratie in een andere gevel aan een om de hoek gelegen plein. De beperkingen van het bestaande gebouw werden met slechts enkele rigoureuze ingrepen goed verholpen en er is een uitstekende samenhang tot stand gebracht tussen de wat moeilijk ten opzichte van elkaar liggende ruimtes. De samenwerking tussen de architecten Van der Pol en Vos leverde opvallende contrasten op tussen het rauwe casco en de zorgvuldige en mooie losse en vaste inrichting met grote en felle kleuraccenten. Mocht men in Delft daarop na een paar jaar uitgekeken zijn, dan komt er gewoon een nieuwe inrichting; daarom zijn vooral de boekenrekken goedkoop gehouden, maar dat is er nu beslist nog niet aan af te zien. ■

Delft biedt goede logistiek en vriendelijk personeel

Nieuwe bibliotheken schieten als paddenstoelen uit de grond de laatste tijd. Een heerlijke periode om er als *mystery guest* op uit te trekken. Bijvoorbeeld naar Delft, waar de bibliotheek eindelijk, na jaren van behelpen, verhuisd is naar een nieuw pand.

Wie vanaf het station alsmar recht door loopt, komt vanzelf uit bij de nieuwe bibliotheek, tegenover het nieuwe theater aan de rand van het winkelgebied. Vanaf die relatief stille kant is de ingang makkelijk te vinden, maar langs de gracht en bij de winkels is het nog wel even zoeken. Door de ramen is de bibliotheek goed zichtbaar - op de ramen staan gestileerde boekruggen (mediaruggen) afgebeeld - maar de ingang is, ook voor behulpzame winkelende Delftenaren, niet makkelijk te vinden. Door een flinke automatische draaideur komt men de bibliotheek binnen, langs een fotomuur waarin drie inleverpunten zijn opgenomen. De eerste indruk is prettig eigentijds maar niet pretentius. Het personeel achter de felgele balie tegen de oranje wand met sixties-uitstraling groet spontaan en dat is zeldzaam in bibliotheekland. Aan het plafond hangt een beeldscherm, waarop de eenvoudige maar doeltreffende bewegwijzering is aangegeven. Een beeldscherm trekt haast automatisch de aandacht, beter dan een bord dat doet. Iedere afdeling heeft een eigen kleur en door de bibliotheek heen wordt daar op strategische plekken naar verwezen. Door voor een beperkt aantal categorieën te kiezen, die aangeduid worden met publieksvriendelijke termen, blijft het geheel overzichtelijk: muziek en film, jeugd, romans, kunst en kennis. Als de *mystery guest* aantekeningen maakt bij het scherm, komt een personeelslid meteen te hulp een praktische plattegrond, voorzien van kleuren en pictogrammen.

Makkelijk zoeken

Dicht bij de deur en de balie staan drie uitleenautomaten. De werking is simpel, maar desondanks wordt er nog wel wat gestunteld.

De balie heeft zicht op de automaten en springt bij als het erg lang duurt of de ergernis zichtbare vormen aanneemt. In de buurt van de balie staat een aantal naslag- en catalogus-pc's opgesteld, die supersnel werken. Er staan naar wens hoge en lage krukken bij en dat is een betere service dan sta-pc's, waar je meteen rugpijn van krijgt. Aan de inhoud moet nog wel even gewerkt worden: wie op 'Kinderboekenweek' klikt komt bij de *Gouden Gids* uit, hopelijk zijn dat beginnersperikelen.

Delft heeft ervoor gekozen om de onderdelen Kennis en Kunst op de begane grond op te stellen en daarmee meteen te laten zien hoeveel informatie zij in huis heeft. Wie alleen voor de romans komt, moet eerst de bibliotheek door, maar wordt onderweg misschien toch nieuwsgierig. De kasten van dofzwart geperst hout staan strak in het gelid, wat het zoeken relatief makkelijk maakt. Met grote zwarte letters, goed leesbaar maar ook speels, is op de wand aangegeven wat waar te vinden is. Folders staan in displays bij de onderwerpen, dat is niet alleen praktisch voor wie informatie zoekt, het maakt ook het zoeken op zich makkelijker, omdat frontaal gepresenteerde folders meteen duidelijk maken met welk onderwerp men te maken heeft. Aan de kasten hangen op strategische plaatsen *banners* om het zoeken naar onderwerpen te ondersteunen.

Op verschillende plaatsen zijn zitjes en werkplekken gemaakt, die speelsheid aan de strakke opstelling toevoegen. Voor het raam aan de grachtkant staan prachtige grote werktafels van geperst hout met rode draaistoelen op een zebra vloerbedekking: een heerlijk rustig plekje om nooit meer weg te willen. Die vloerbedekking is natuurlijk niet voor de eeuwigheid, maar omdat het maar een beperkt oppervlak bestrijkt, is het niet zo kostbaar om

Digitale Medien in Bibliotheken

Digitale Medien in Bibliotheken

Digitale Medien in Bibliotheken

Digitale Medien in Bibliotheken

Digitale Medien in Bibliotheken

Digitale Medien in Bibliotheken

Digitale Medien in Bibliotheken

Digitale Medien in Bibliotheken

Digitale Medien in Bibliotheken

Digitale Medien in Bibliotheken

Digitale Medien in Bibliotheken

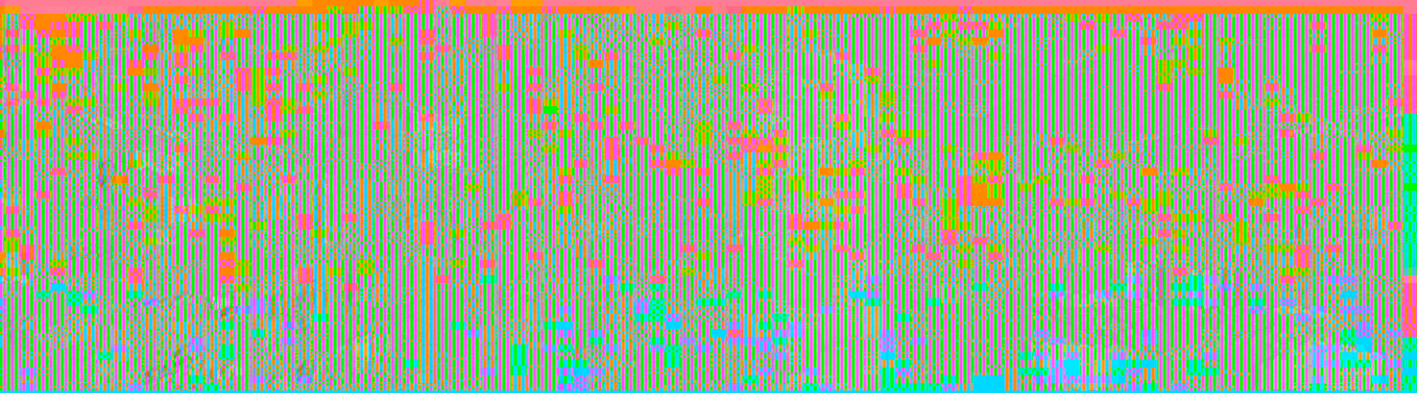
Digitale Medien in Bibliotheken

Digitale Medien in Bibliotheken

Digitale Medien in Bibliotheken

Digitale Medien in Bibliotheken

Digitale Medien in Bibliotheken

Rapport

Lokatie

Een uitstekend punt, dicht bij het centrum en het station. Parkeren is mogelijk maar vrij duur en naast de bibliotheek is een bewaakte fietsenstalling.

Exterieur

Opvallend en modern met veel glas. Door op bijna alle ramen gestileerde boekruggen af te beelden is het duidelijk dat dit een bibliotheek is. Een verwijzing naar de ingang, die vanuit de binnenstad gezien aan de achterkant zit, is geen overbodige luxe. Over de term DOK kun je twisten: het klinkt lekker stoer, maar niet iedereen weet dat het (ook) bibliotheek betekent...

Interieur

Het gebouw is vrij *basic* en zonder luxe uitgevoerd en dat vind je ook terug in de inrichting. De strakke gietvloeren zijn wit, de kasten zijn mat zwart en daar omheen zijn felle kleuren voor de makkelijk vervangbare of over te schilderen onderdelen. Het meubilair is wat luxer.

Uitstraling

In het gebouw, dat een vrolijke en vooral niet duurdoenerige uitstraling heeft, voel je je snel thuis. Door de vele zitplaatsen en

de verschillende soorten uitnodigende zitjes en werkplekken voel je je welkom en blijf je misschien langer hangen dan je van plan was. De afwisseling van eenvoudige kasten en *basic*, maar zeer duidelijke bewegwijzering in combinatie met wat chiquere meubels doet het heel goed. Alleen de romanafdeling doet nog wat donker en somber aan, daar moet aan gewerkt worden!

Collectie

Uitstekende collectie die goed tot haar recht komt in het gebouw. Vooral de grote hoeveelheid folders verdient een compliment.

Logistiek

De bewegwijzering is uitstekend en de opstelling van de kasten is zodanig dat de indeling zich op de meeste plaatsen haast vanzelf wijst. Een mooi voorbeeld waarbij het SISO in combinatie met duidelijke aanduidingen in woorden opeens nog zo gek niet is.

Computers

Er zijn (in de toekomst, nu nog niet) ruim voldoende, goed toegankelijke snelle computers in Delft. Heel prettig dat je er bij kunt zitten. De interface en het aantal te raadplegen bestanden kunnen nog wat beter.

Openingstijden

Royaal en realistisch: maandag van 12.00 tot 18.00 uur, dinsdag t/m donderdag van 10.00 tot 18.00 uur en vrijdag van 10.00 tot 21.00 uur. Zaterdag van 10.00 uur tot 17.00 uur. Deze winkeltijden zijn natuurlijk top voor een bibliotheek in de binnenstad!

Tarieven

DOK kent variabele tarieven: kinderen tot 16 jaar betalen (!) € 6,- per jaar, jongeren tot 18 € 10,50. Volwassenen kunnen kiezen uit een normaal of een *light* abonnement. Normaal: € 36,- voor 5 materialen per keer, € 0,55 voor ieder extra item, cd's en dvd's tegen betaling onbeperkt. *Light*: € 26,- voor 2 materialen per keer, verder hetzelfde als een normaal abonnement. Senioren betalen € 26,- per jaar voor een normaal abonnement; studenten € 36,- en een familiepas kost

€ 51,- voor onbeperkt materialen lenen (cd's en dvd's tegen betaling). Echt makkelijk kiezen is het niet, zeker niet omdat er ook nog aparte kunst- en muziek- & filmabonnementen zijn, maar je kunt als gebruiker wel in hoge mate bepalen wat je belangrijk vindt. Goedkoop is DOK niet, al geeft de Delftpas voor minima flinke kortingen, zo lenen kinderen van mensen met een minimuminkomen lenen wel gratis.

Personeel

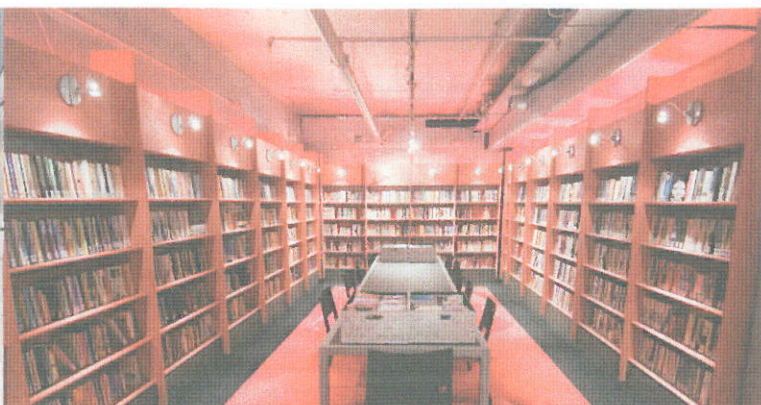
Opvallend vriendelijk en neemt het initiatief om op mensen af te stappen. De balies staan op strategische plekken waar men de medewerkers goed kan zien en de interactie dus makkelijk tot stand komt.

Algehele indruk

Een prettige bibliotheek, flexibel, eigentijds en klantvriendelijk.

toekomst gaat gebeuren. Er staan heerlijk zittende zwart met gele draaistoelen en er zijn drie oranje kuipstoelen waarin je helemaal weg kunt kruipen en naar muziek kunt luisteren en/of filmpjes kunt bekijken. Helaas hoor je de muziek die op de afdeling gedraaid wordt er wel doorheen. De muziekafdeling heeft een

behoorlijk uitgebreide collectie cd's en bladmuziek. De popmuziek staat achter tabjes (handgeschreven, misschien tijdelijk, maar het heeft wel iets) op naam van de uitvoerende. Het inmiddels beroemde Dokstation met downloadbare bestanden staat hier ook, net zoals een tv waarop dvd's bekeken kunnen worden.

Rechtsaf bij de leesruimte kom je bij de op thema opgestelde romans. Net zoals bij Kennis staat ook bij de romans alles wat bij elkaar hoort goed bij elkaar en worden *banners* gebruikt om de bewegwijzering te ondersteunen. De verlichting is nog niet helemaal in orde: het is vrij donker en daardoor ongezellig. Langs de wand staan sprinters, zonder verdere uitleg over de wijze van lenen, en een grote collectie luisterboeken. De buitenlandse romans (niet de Engelse) en de kleine collectie Makkelijk Lezen voor volwassenen staan als enige een beetje verstopt. Een personeelslid komt ook daar overigens meteen te hulp. De romantische boeken hebben een eigen roze rode kamer met licht erotische uitstraling! Het aanbod van romans is uitstekend.

Panorama

De afdeling Kunstuitleen zit in het meest lichte deel van het gebouw en heeft veel ruimte om werk te laten zien. Doordat de afdeling in open verbinding staat met de romanafdeling en altijd open is als de bibliotheek dat ook is, lopen er veel mensen naar binnen. Als tijdelijke expositie staat een soort minipanorama à la Mesdag opgesteld, met een afbeelding van de duinen, bestaande uit losse schilderijen die samen één geheel vormen. Het is in Delft goed gelukt om de kunstafdeling echt bij de bibliotheek te laten horen. Het personeel is enthousiast en behulpzaam.

Wie bij de romanafdeling langs het café loopt, komt bij de jeugdafdeling en de afdeling voor scholen. De afdeling voor scholen is wel zichtbaar, maar niet voor publiek toegankelijk. De felgele balie, die ook op andere plaatsen in het gebouw te vinden is, is in de jeugdafdeling op kinderhoogte neergezet. De afdeling heeft nog wat meer kleur dan de rest van het gebouw en de kleur groen is redelijk prominent aanwezig. Wat meteen opvalt, is dat alle kasten op wielen staan en dat er veel ruimte is om te spelen. Aan een enorme tafel met banken kunnen groepen worden ontvangen, maar je kunt er ook huiswerk maken of gewoon lekker lezen.

Gereedschapsschort

Voor peuters en kleuters is een aparte, intieme ruimte ingericht, die doet denken aan een aquarium. De boeken staan er op alfabet en op thema, helaas wel erg hoog voor jonge kinderen. De kasten van hetzelfde geperste hout als in de rest van de bibliotheek zijn voor de jeugd uitgevoerd in oranje en groen. De groene zijn met *limegeel* bespat, wat erg leuk staat. Deze kasten zijn erg hoog, maar doordat ze een opstapje hebben, kunnen de meeste kinderen nog net bij de bovenste planken. Voor de stripboeken zit op de hoek van het gebouw een apart 'leesholletje' met een ronde minitribune. Prominent midden in de ruimte staat een Makkelijk Lezen Plein met veel frontaal gepresenteerde boeken. Het groene

'Ik ga hier vaak even neuzen'

'Ik vind het erg mooi geworden. Het gaat natuurlijk om de boeken, maar de omgeving beïnvloedt je wel. De bibliotheek had iets tuttigs en dat is helemaal verdwenen. Ik had laatst een vriendin bij me die geen lid is en die keek haar ogen uit. Ze is meteen lid geworden. Het personeel is erg behulpzaam, geen moeite is ze te veel. Je kunt ook merken dat ze echt trots zijn op dit gebouw. Hebt u boven die roze kamer gezien met de romans? Hartstikke leuk en makkelijk omdat alles daar bij elkaar staat. Ik ben nu op zoek naar informatie over autisme, omdat ze vermoeden dat mijn kleinzoon autistisch is. Ik ben zo'n type die daar dan alles van wil weten en daar is de bibliotheek ideaal voor. Er is heel veel informatie over medische zaken, niet alleen boeken, maar ook folders. Op internet ben ik niet zo handig. Maar ik denk dat boeken vaak meer de diepte in gaan. Ik had erg veel last van de overgang, maar nadat ik erover gelezen had, ben ik naar de dokter gegaan. Die stond ervan te kijken hoeveel ik ervan wist. Nu heb ik pleisters en gaat het een stuk beter. Ik ga nu de tuinbladen lezen en dan weer naar huis, maar ik kom hier zeker om de week. Als ik in de stad ben voor iets anders ga ik hier vaak nog even neuzen. De bibliotheek is echt een rustpunt, ik kan het iedereen aanraden.'

Vrouw, 52 jaar

kleed daar is al flink vies, maar makkelijk te vervangen. Bijna alle computers voor kinderen, opgesteld langs de vide met de benedenverdieping, zijn bezet door spelende jongens. De jeugdbibliothecaris heeft er kennelijk flink de wind onder, want het inschrijven en wisselen gaat zonder problemen. Naast gewone computers zijn er ook spelcomputerconsoles. Voor wie wat minder digitaal is ingesteld, staan er in de ruimte overigens ook een ridderkasteel, een kist met verkleedkleden en een loopauto. De jeugdbibliothecaris demonstreert de aanstaande werkkleding voor de medewerkers: een 'gereedschapsschort' zoals timmermannen dragen, met ruimte voor sleutels, mobiele telefoon en dergelijke. De uitvoering krijgt een DOK Delft-uitstraling en laat op bescheiden wijze zien wie een medewerker is en wie niet, zonder de individualiteit van de medewerkers aan te tasten.

Delft heeft een uitstekende nieuwe bibliotheek waar men jaren mee voort kan en waar bezoekers zich makkelijk thuis voelen. Er zijn relatief simpele en flexibele materialen gebruikt, zodat het aanpassen of veranderen van ruimtes niet zo moeilijk is. De logistiek is het grootste pluspunt: de klant vindt zijn materialen makkelijk. En wat gewoon zou moeten zijn maar het niet is: het personeel is erg vriendelijk en let op de klanten. ■

